

Урок української мови в 6 класі

Тема: написання та відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові.

Мета: повторити й поглибити знання учнів про іменник як частину мови, з'ясувати особливості написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові; розвивати творчі вміння утворювати й доцільно використовувати чоловічі й жіночі імена по батькові у власних висловлюваннях; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу виховувати повагу до відомих постатей українського народу; виробляти навички культури мовлення.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: таблиці, мультимедійна презентація, малюнки учнів.

Хід уроку

I. Організаційний момент

Повторення правил роботи на уроці (Слайд 1).

1. Ми поважаємо власні права і права інших.
2. Ми не сміємося з чужих помилок.
3. Ми завжди допомагаємо один одному.
4. Ми слухаємо, що нам хочуть сказати інші, якщо треба – запитуємо.
5. Ми намагаємося виконати роботу якнайкраще.

II. Перевірка виконання учнями домашнього завдання практичного характеру

Ти маєш право на ім'я. Про це сказано в Конвенції ООН «Про права дитини» ст.7 (Слайд 2). В перші дні твого життя батьки подарували тобі його. І від тебе, від твоїх вчинків, справ залежить, яким воно буде: добрим, гучним чи десь непомітно для всіх розтане в розмаїтті інших імен.

Ім'я має велике значення в житті кожного з нас, воно, як вірний друг, супроводжує нас усе життя. Власні імена є своєрідним дзеркалом, в якому відбивається історія і культура народу, це та нитка, яка зв'язує нас з історією рідного краю, нашою мовою.

Вам було домашнє завдання: у формі генеалогічного дерева записати імена та імена по батькові членів вашої родини.(Декілька учнів зачитують відповіді).

III. Повідомлення теми, мети і завдань уроку та формування мотивації учіння (Слайд 3).

- Епіграфом нашого уроку я взяла слова Алли Коваль:

Завжди були, є і будуть гарні люди,
А значить – осяяні красою цих людей
гарні їх імена.
А. Коваль.

Мозковий штурм

- А як ви думаєте, що ми будемо вивчати про імена?(Відповіді дітей).

- Отож, запрошуюю вас у світ власних імен людей. А безпосередньо зупинимося на написанні та відмінюванні чоловічих і жіночих імен по батькові. (*Записуємо дату, тему уроку*).
- Діти, як ви думаєте, навіщо вивчати цю тему? Чи є вона, на вашу думку, важливою? Коли у своєму житті ви зможете використати знання, здобуті на цьому уроці? (Відповіді учнів).
- Що очікуєте від уроку?(Відповіді учнів).**(Слайд 4).**
- **Сьогодні на уроці ми:**
 - ✓ повторимо й поглибимо знання про іменник як частину мови;
 - ✓ з'ясуємо особливості написання й відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові;
 - ✓ навчимося утворювати й доцільно використовувати чоловічі й жіночі імена по батькові у власних висловлюваннях.
- **Наше завдання:** навчитися правильно утворювати й відмінювати чоловічі та жіночі імена по батькові.

IV. Відтворення і корекція опорних знань учнів

Інтерактивна вправа (Слайд 5).

Наша українська земля багата не лише на природні ресурси, а ще славиться своїми людьми. Пропоную виконати завдання: до поданих загальних назв доберіть власні (прізвище, ім'я, по батькові). Білокур Катерина Василівна, Лижичко Руслана Степанівна, Сумська Ольга В'ячеславівна, Франко Іван Якович, Яма Владислав Миколайович, Бубка Сергій Назарович, Усик Олександр Олександрович, Вербицький Михайло Михайлович, Шевченко Андрій Миколайович, Леонтович Микола Дмитрович, Косач Лариса Петрівна, Малевич Казимир Северинович.

Спортсмени

Письменники

Композитори

Артисти, актори

Художники

Що ви можете сказати про цих людей? (Відповіді учнів).

V. Сприймання й усвідомлення учнями нового матеріалу

1. Лінгвістичне спостереження

- Що ж ім'я по батькові означає? Звідки воно береться? (Засвідчує зв'язок сина чи доньки з батьком).

А щоб з'ясувати, як утворюється, пропоную провести лінгвістичні спостереження.

- Проаналізуйте, від яких імен та яким чином утворилися дані імена по батькові та зробіть висновки. **(Слайд 6).**

I гр.

II гр.

III гр.

Степанович ← Степан Якович ← Яків Артемівна ← Артем
Олексійович ← Олексій Ілліч ← Ілля Валеріївна ← Валерій

(Учні аналізують, роблять висновки і оголошують їх).

3. Робота з підручником, таблицями (Слайди 7, 8, 9)

- Давайте звіримо наші висновки з правилами в підручнику й таблицями.

Рефлексія.

- Пригадайте, коли вживається кличний відмінок? (При звертанні).
Запишіть Олена Олександрівна, Павло Іванович у кличному відмінку.

Зробіть висновок.(У звертаннях, що складаються з імен та імен по батькові, обидва слова мають закінчення кличного відмінка: Олено Олександрівно, Павле Івановичу).

Чоловічі та жіночі прізвища, імена по батькові відмінюються як іменники відповідної відміни.

- Діти, ви втомилися, пропоную відпочити.

Гімнастика для очей.

VI. Осмислення, узагальнення і систематизація нових знань

- Наступне завдання провідмінити біля дошки Марія Павлівна, Василь Петрович. Зробити висновок.

(Чоловічі імена по батькові відмінюються як іменники II відміни, що належать до мішаної групи. Жіночі імена по батькові відмінюються як іменники I відміни, що належать до твердої групи).

1. Ідентифікація. Інтерактивна вправа. «Встановіть відповідність»

Визначте за ілюстрацією назву і автора твору.

(Слайд 10).

- Пригадайте, які прізвища належать до незмінюваних? (Відповіді учнів).
Два учні біля дошки відмінюють: Дерев'янку Марія Павлівна і Тарасенко Василь Петрович.

VII. Закріплення вивченого матеріалу

1. Вправа 346.

2. Дослідження-моделювання «Сила двох імен».

Я впевнена, що для кожного з вас цікаво, що означає ваше ім'я, його походження. По-іншому це називається етимологією слова. Ви мали завдання знайти та записати значення та походження свого імені та імені вашого

батька. Тож перевіримо, як ви справилися із завданням.(Учні зачитують відповіді).

3. Відеодиктант. (Слайд 11 - 15).

- Ваше завдання назвати, хто зображений на слайді й під диктовку записати ПШБ людей, що зображені на відео. Взаємоперевірка (учні обмінюються зошитами, перевіряють помилки у сусідів, звіряючись із записами на дошці).

4. Робота в парах (Слайд 16). Далі буде в нас робота в парах. Ви повинні разом із своїм сусідом виконати завдання. Яка пара першою виконає завдання піднімає руки.(Поміркуйте. Дідуся звать Іван Григорович, його онука – Олександр Миколайович. Як звать (ім'я по батькові) батька онука?)

5. Гра «Ланцюжок».

- Пропоную в ході гри зібрати ланцюжок із чоловічих імен . Початкове ім'я Євген. Кожне наступне починається тією літерою, якою закінчується попереднє, але не повторювати імена. Підбираємо п'ять імен. (Назар, Роман, Никифор, Ростислав, Владислав.) Від двох імен на вибір утворить чоловічі та жіночі імена по батькові й запишіть у зошит.

VIII. Підсумки уроку

1. Як утворюються чоловічі імена по батькові?
2. Як утворюються жіночі імена по батькові?
3. Як відмінюються чоловічі й жіночі імена по батькові?

Домашнє завдання (Слайд 17).

Написати вітання з Новим роком та Різдвом Христовим, використовуючи імена по батькові та слова ввічливості. § 43

Оцінювання.

- Діти, на початку уроку ми з вами говорили про те, що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку. Скажіть, чи справдилися ваші очікування? Ви це можете зробити за допомогою смайликів, які лежать на ваших партах. Оцініть наш урок, будь ласка.
- Дякую всім за роботу. Урок закінчено.